

РОЗРОБКА МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЧЕРЕЗ ОПЕРАТИВНЕ РЕАГУВАННЯ

НОСАЧ Наталія

Державний біотехнологічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-6784-9768>

e-mail: red.edit.10@gmail.com

Статтю присвячено розробці методичного підходу до забезпечення конкурентоспроможності підприємства через оперативне реагування. Метою дослідження є аналіз, систематизація та узагальнення наявних теоретичних засад та удосконалення методичного забезпечення конкурентоспроможності підприємства через оперативне реагування.

В статті розглянуто сутність конкурентоспроможності підприємства, підходи до забезпечення конкурентоспроможності агропромислових підприємств в умовах швидких змін ринкового середовища. В дослідженні представлено аналіз сучасних інструментів моніторингу і контролінгу, які дозволяють ефективно управляти виробничими процесами, своєчасно виявляти відхилення та приймати обґрунтовані управлінські рішення. В дослідженні обґрунтовано важливість інтеграції моніторингових систем і систем контролінгу для досягнення стратегічних цілей підприємства. Запропоновано методичний підхід до забезпечення конкурентоспроможності підприємства через оперативне реагування на зміни зовнішнього середовища. Виявлено ключові аспекти, які впливають на здатність підприємства адаптуватися до умов ринку, включаючи стратегічне планування, інновації, орієнтацію на клієнта, ефективне управління ресурсами, адаптивність та гнучкість організаційної структури. В дослідженні підкреслено роль інноваційних технологій, таких як цифровізація і автоматизація бізнес-процесів, у підвищенні ефективності управління підприємством. Дослідження також дозволило виявити основні переваги використання інструментів прогнозування у прийнятті управлінських рішень. Завдяки моделюванню сценаріїв розвитку ринку підприємства отримують можливість не лише реагувати на зміни, а й випереджати їх. У сучасних умовах економічного розвитку та глобалізації швидкість і точність прийняття рішень стають вирішальними факторами успіху. Запропонований у статті підхід орієнтований на забезпечення довгострокової стійкості та розвитку агропромислових підприємств. Використання моніторингових і контролінгових систем, а також інноваційних рішень, спрямоване на оптимізацію ресурсів, зменшення витрат і підвищення продуктивності. Це дозволяє не лише утримувати конкурентні позиції підприємства, а й забезпечувати його сталий розвиток в умовах високої динаміки ринкових змін.

Ключові слова: конкурентоспроможність, оперативне реагування, системи оперативного реагування, моніторинг, контролінг, адаптивність, інновації.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-52>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні підприємства функціонують у динамічному середовищі, що характеризується високим рівнем невизначеності, швидкою зміною технологій, глобалізацією ринків та зростаючою конкуренцією. За таких умов досягнення та збереження конкурентоспроможності підприємства стає ключовим фактором його довгострокової життєздатності.

Традиційні методи управління, орієнтовані на довгострокове планування, нерідко виявляються недостатньо гнучкими для швидкої адаптації до змін зовнішнього та внутрішнього середовища. Відсутність оперативного реагування на зміну умов може призводити до втрати ринкових позицій, зниження доходів і, зрештою, до кризи підприємства. Разом із тим, забезпечення оперативного реагування потребує впровадження інноваційних методичних підходів, які дозволяють ефективно аналізувати стан підприємства, прогнозувати зміни та швидко ухвалювати управлінські рішення. Розробка методичного підходу, спрямованого на забезпечення конкурентоспроможності підприємства через оперативне реагування, є важливим напрямом наукових досліджень, оскільки сприяє підвищенню адаптивності підприємств, їх фінансової стабільності та інвестиційної привабливості.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання забезпечення конкурентоспроможності підприємства досить широко висвітлені в сучасних публікаціях. Такі провідні вчені як Берідзе Т. М. [8], Богомолова К. С. [1], Грецький Р.Л. [3], Гусева І. [11], Дем'яненко Т. І. [13], Задорожна, Р. П. [10], Злидень І. М. [2], Кононенко Р. [4], Корнійчук Г. В. [7], Мезенцева Н. М. [8], Пушкарьова А. В. [9], Роскладка А. А. [9], Роскладка Н. О. [9], Смирнова Л.Д. [12], Хасцька О. П. [5], Якимова Н.С. [6], Яцун А. [4] та інші зробили вагомий внесок в розвиток теоретико-методичних положень забезпечення конкурентоспроможності підприємства та впровадження систем моніторингу та контролінгу в управління підприємствами. Незважаючи на широке висвітлення зазначеної тематики в працях провідних дослідників, деякі аспекти не розкриті в повній мірі та потребують ґрунтовного аналізу, уточнення та удосконалення,

зокрема аналіз сучасних публікацій показав, що не представлено загальноприйнятого методичного підходу до забезпечення конкурентоспроможності підприємства через оперативне реагування.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є аналіз, систематизація та узагальнення наявних теоретичних засад та удосконалення методичного забезпечення конкурентоспроможності підприємства через оперативне реагування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У сучасних умовах економічного розвитку та глобалізації, підвищення конкурентоспроможності агропромислових підприємств є важливим завданням, яке потребує нових підходів до управління, моніторингу та контролінгу виробничих процесів. Ефективність функціонування підприємств агропромислового комплексу значною мірою залежить від здатності керівництва оперативно реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, своєчасно виявляти відхилення у виробничо-господарській діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Застосування сучасних інструментів моніторингу і контролінгу дозволяє забезпечити стабільність функціонування підприємства, підвищити рівень прозорості його діяльності та сприяти досягненню стратегічних цілей.

Аналіз сучасних досліджень [1-5] показав, що конкурентоспроможність підприємства є його здатністю ефективно функціонувати на ринку, задовольняючи потреби споживачів, зберігаючи та збільшуючи свою частку ринку, а також досягаючи високих фінансово-економічних результатів. Це ключовий показник, який визначає успішність підприємства в умовах зростаючої конкуренції, глобалізації ринків та швидкого технологічного прогресу. У сучасних реаліях забезпечення конкурентоспроможності є не лише важливим, а й критично необхідним завданням, яке потребує комплексного і багатогранного підходу.

Основою забезпечення конкурентоспроможності є розробка стратегії розвитку. Вона повинна враховувати як довгострокові тенденції ринку, так і швидкоплинні зміни, які можуть суттєво впливати на діяльність підприємства. До ключових елементів стратегії належить стратегічне планування, аналіз конкурентного середовища, ідентифікація сильних сторін і ключових переваг підприємства, які забезпечують йому конкурентну позицію на ринку. Ефективна стратегія створює основу для адаптивності та розвитку підприємства в умовах змін.

Інноваційність і технологічний розвиток є наступним важливим аспектом конкурентоспроможності. Сучасні підприємства повинні інтегрувати інноваційні рішення у свої бізнес-процеси. Це може включати автоматизацію виробничих процесів, впровадження цифрових технологій для підвищення ефективності, розробку нових продуктів і послуг, які відповідають сучасним вимогам ринку. Інноваційність не лише допомагає підприємствам зберігати свою конкурентну позицію, але й відкриває нові можливості для зростання.

Орієнтація на клієнта є центральним елементом забезпечення конкурентоспроможності. Увага до потреб споживачів, аналіз їх уподобань, забезпечення високої якості продукції чи послуг, конкурентоспроможні ціни та створення доданої цінності для клієнтів допомагають зміцнити позиції підприємства на ринку. Розуміння потреб клієнта та вміння швидко реагувати на їхні зміни є невід'ємною частиною успішної ринкової стратегії.

Важливим елементом є ефективне управління ресурсами. Конкурентоспроможність безпосередньо залежить від раціонального використання матеріальних, фінансових та людських ресурсів. Це передбачає оптимізацію витрат, підвищення продуктивності праці, залучення інноваційних технологій у виробничі процеси та розвиток кадрового потенціалу. Забезпечення ефективного управління ресурсами створює передумови для стабільного функціонування підприємства навіть у складних умовах.

Гнучкість і адаптивність підприємства є ще одним важливим фактором конкурентоспроможності. Швидке реагування на зміни у зовнішньому середовищі, здатність адаптуватися до змін попиту, нових регуляторних вимог або економічних викликів дозволяють підприємствам залишатися конкурентоспроможними. Гнучкість у прийнятті рішень і готовність до змін сприяють збереженню позицій на ринку та відкриттю нових можливостей.

Не менш важливим є формування сильної корпоративної культури. Мотивація персоналу, спільні цінності, ефективна комунікація та синхронізація з місією підприємства позитивно впливають на його здатність до інновацій, а також на взаємодію з клієнтами та партнерами.

Корпоративна культура формує основу для згуртованої роботи команди та ефективного досягнення стратегічних цілей.

Сучасні маркетингові стратегії також відіграють важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності. Вони включають просування бренду, використання цифрового маркетингу, участь у міжнародних виставках і форумах для розширення ринків збуту. Ефективна комунікація зі споживачами та використання сучасних інструментів маркетингу дозволяють підприємству не лише зберігати, але й зміцнювати свої конкурентні позиції.

Підтримка принципів сталого розвитку стає важливим аспектом конкурентоспроможності. Підприємства, які інтегрують екологічні, соціальні та управлінські (ESG) принципи у свою діяльність, стають більш привабливими для інвесторів, партнерів та споживачів. Орієнтація на сталий розвиток допомагає не лише відповідати вимогам сучасного ринку, але й створювати довгострокові конкурентні переваги.

Отже, забезпечення конкурентоспроможності підприємства є складним багатогранним процесом, що охоплює стратегічне планування, інновації, клієнтоорієнтованість, ефективне управління ресурсами, адаптивність, розвиток корпоративної культури, ефективний маркетинг і підтримку сталого розвитку. Усе це вимагає системного підходу та постійної адаптації до змін середовища, що дозволяє підприємству не лише зберігати свої позиції на ринку, але й створювати умови для сталого зростання та розвитку.

У сучасних умовах швидкоплинності ринкових змін і загострення конкуренції моніторинг і контролінг відіграють ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства. Ці інструменти дають змогу підприємствам адаптуватися до динамічного середовища, своєчасно реагувати на виклики, оптимізувати використання ресурсів і досягати стратегічних цілей.

Моніторинг у контексті конкурентоспроможності підприємства охоплює систематичне спостереження, аналіз і оцінювання як внутрішніх показників діяльності, так і зовнішніх умов ринку. Його основними завданнями є відстеження змін у конкурентному середовищі, виявлення тенденцій у поведінці споживачів та їхніх уподобаннях, аналіз дій конкурентів, оцінка ефективності бізнес-процесів підприємства, а також визначення ризиків і можливостей для розвитку. Завдяки моніторингу підприємство отримує актуальну та достовірну інформацію, яка є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Наприклад, регулярний моніторинг ринкових трендів дозволяє ідентифікувати нові потреби клієнтів або своєчасно впроваджувати інновації, які забезпечать конкурентну перевагу [6-9].

Контролінг є більш комплексним інструментом, що інтегрує функції моніторингу, аналізу, планування та управління. Його мета полягає в забезпеченні ефективної роботи підприємства за рахунок координації виконання стратегічних і тактичних цілей, підвищення прозорості бізнес-процесів, виявлення відхилень від запланованих показників і пошуку способів їх корекції, а також оптимізації використання ресурсів. Контролінг функціонує як інформаційно-аналітична система, яка допомагає керівництву приймати стратегічні рішення на основі об'єктивних даних. Крім того, він орієнтований на підвищення ефективності оперативного управління і поліпшення фінансових результатів підприємства [10-13].

Інтеграція моніторингу та контролінгу в систему управління створює потужну основу для підтримання конкурентоспроможності підприємства. Ці інструменти забезпечують підприємству можливість не лише стежити за змінами у внутрішньому та зовнішньому середовищі, а й оперативно реагувати на них, адаптуючи стратегії та вдосконалюючи бізнес-процеси. У підсумку, моніторинг і контролінг стають ключовими елементами досягнення сталого розвитку та підвищення ринкової позиції підприємства.

Підтримка конкурентоспроможності шляхом оперативного реагування на зміни ринку є стратегічно важливим завданням для будь-якого підприємства, яке прагне зберігати свої позиції в умовах динамічного бізнес-середовища. Такий підхід передбачає швидку адаптацію до нових ринкових умов, впровадження інноваційних рішень та максимальну гнучкість у прийнятті управлінських рішень (рис. 1).

Забезпечення конкурентоспроможності через оперативне реагування є складним багатогранним процесом, який охоплює низку ключових аспектів, критично важливих для сучасного бізнесу. Один із найважливіших елементів — постійний моніторинг ринку. У швидкозмінних умовах підприємства повинні регулярно відстежувати ринкові тренди, аналізувати дії конкурентів, вивчати зміни в уподобаннях споживачів і враховувати нові регуляторні вимоги. Для цього застосовуються аналітичні інструменти, які забезпечують доступ до актуальних даних у

реальному часі. Це дозволяє не лише отримувати інформацію про поточний стан ринку, а й прогнозувати його подальший розвиток, що є основою для обґрунтованого прийняття рішень.

Рис. 1. Методичний підхід до забезпечення конкурентоспроможності підприємства через оперативне реагування

Гнучке управління ресурсами також відіграє вирішальну роль. У сучасних умовах ефективність підприємства значною мірою залежить від його здатності швидко перенаправляти фінансові, людські та технологічні ресурси на вирішення пріоритетних завдань. Наприклад, при зміні попиту підприємство може оперативно коригувати виробничі процеси, оптимізуючи внутрішні операції. Така гнучкість дозволяє швидко реагувати на нові виклики та використовувати можливості, які з'являються на ринку.

Важливим фактором є використання інноваційних технологій і цифрової трансформації. Сучасні інструменти, такі як штучний інтелект, автоматизація бізнес-процесів і передові засоби бізнес-аналітики, значно спрощують і пришвидшують аналіз інформації. Вони дозволяють підприємствам ідентифікувати ринкові тенденції на ранніх етапах, а також адаптувати свої продукти або послуги відповідно до змін у попиті. Крім того, цифрові технології скорочують час реагування, оптимізуючи процеси на всіх рівнях управління.

Орієнтація на клієнта стає основним вектором формування конкурентоспроможності. Швидке реагування на зворотний зв'язок і врахування індивідуальних потреб клієнтів дозволяють підприємствам створювати продукцію або послуги, які максимально відповідають очікуванням споживачів. Це сприяє підвищенню лояльності клієнтів, зміцненню бренду та формуванню позитивного іміджу компанії на ринку.

Адаптивна організаційна структура є ще одним важливим аспектом забезпечення конкурентоспроможності. Вона передбачає зменшення рівня бюрократії, що дозволяє швидше приймати рішення, створювати гнучкі команди для вирішення конкретних завдань і оперативно коригувати стратегію відповідно до ринкових умов. Така структура сприяє підвищенню ефективності управління, що є критично важливим у швидкоплинному бізнес-середовищі.

Прогнозування змін і управління ризиками є ще одним критично важливим елементом. Завдяки побудові моделей можливих сценаріїв розвитку ринку підприємства можуть завчасно підготуватися до майбутніх викликів, мінімізуючи їхній негативний вплив. Це також допомагає виявляти нові можливості для розвитку, які виникають унаслідок змін на ринку.

Запропонований підхід до забезпечення конкурентоспроможності підприємства через оперативне реагування орієнтований на швидке виявлення змін у зовнішньому середовищі, таких

як зміни попиту, нові регуляторні вимоги, дії конкурентів або технологічні прориви. Завдяки цьому підприємство зменшує час між виявленням змін і прийняттям управлінських рішень, що дає змогу залишатися гнучким та конкурентоспроможним. На відміну від існуючих підходів, які часто зосереджуються лише на аналізі поточного стану, розроблений підхід активно використовує інструменти прогнозування. Виявлення трендів і моделювання можливих сценаріїв розвитку дає змогу підприємству не лише реагувати на зміни, а й випереджати їх.

Отже, оперативне реагування, через системи моніторингу і контролінгу, на ринкові зміни є базовим елементом забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Це дає змогу компаніям адаптуватися до нових умов, утримувати конкурентні позиції та залишатися актуальними для споживачів. Впровадження гнучких підходів, інноваційних технологій, ефективного управління ресурсами та адаптивної структури забезпечує не лише короткострокову перевагу, а й довгострокову стійкість і розвиток підприємства в умовах невизначеності.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Забезпечення конкурентоспроможності агропромислових підприємств є складним, багатогранним процесом, який вимагає системного підходу та оперативного реагування на зміни ринкового середовища. Запропонований методичний підхід, заснований на інтеграції моніторингу, контролінгу, прогнозування та гнучкого управління, дозволяє підприємствам ефективно адаптуватися до динамічних умов ринку. Застосування інноваційних технологій, орієнтація на клієнта, ефективне управління ресурсами та адаптивна організаційна структура забезпечують підприємству можливість не лише реагувати на зміни, але й формувати конкурентні переваги. Особлива увага приділяється інтеграції цифрових інструментів і прогнозних моделей, які дозволяють ідентифікувати ринкові тенденції та попереджати можливі ризики. Розроблений підхід є універсальним інструментом для підвищення конкурентоспроможності підприємств, забезпечуючи їхню стійкість, прозорість і здатність до стратегічного розвитку. Його впровадження сприятиме зміцненню позицій на ринку, підвищенню ефективності бізнес-процесів і досягненню довгострокових цілей сталого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богомоллова К. С. Сутність та фактори формування конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Серія «Економічні науки»*. 2019. Вип. 200. С. 118–128. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/202>
2. Злидень І. М. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Економіка : проблеми теорії і практики : Зб. наук. праць*. Дніпро: ДНУ, 2014. Вип. 213: Т. I. С. 75–81.
3. Грецький Р.Л. Теоретичні підходи до визначення природи і сутності конкуренції. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2007. № 12. С. 35–38.
4. Кононенко Р., Яцун А. Формування конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах євроінтеграції. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 5. С. 396–400. DOI: 10.31891/2307-5740-2023-322-5-63. **Помилка! Источник ссылки не найден.**
5. Хаєцька О. П. Конкурентоспроможність аграрних підприємств в умовах інноваційного середовища. *Бізнес-навігатор*. 2022. № 2. С. 101–107. DOI: 10.32847/business-navigator.69-15.
6. Якимова Н.С. Моніторинг поведінкових моделей суб'єктів ринку праці в системі інформаційно-аналітичного забезпечення державної політики. *Економіка і організація управління*. 2020. № 3 (39). С.278–287.
7. Корнійчук Г. В. Моніторинг у системі управління фінансовим потенціалом підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 13. С. 26–31.
8. Берідзе Т. М., Мезенцева Н. М. Базові моделі моніторингу в системі стратегічного управління підприємством. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 7. С. 50–54.
9. Роскладка Н. О., Роскладка А. А., Пушкарьова А. В. Система моніторингу ключових показників ефективності діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. №12. DOI: [10.32702/2307-2105-2019.12.6](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.6)
10. Задорожна, Р. П. Контролінг як концепція управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. *Вісник Київського інституту бізнесу і технологій*. 2010. № 1. С. 46–50.

11. Гусева І. Менеджмент і контролінг в системі управління підприємством *Теорії і практики управління*. 2009. №3. С. 88-91
12. Смирнова Л.Д. Механізм гнучкого контролінгу в управлінні виробничо-господарськими системами : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами». Запоріжжя, 2009. 24 с.
13. Дем'яненко Т. І. Необхідність впровадження системи контролінгу на підприємствах України. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2022. № 2(81) DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.2.18>

REFERENCES:

1. Bohomolova K. S. Sutnist ta faktory formuvannia konkurentospromozhnosti ahrarnykh pidpryemstv. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka. Seriiia «Ekonomiczni nauky»*. 2019. Vyp. 200. S. 118–128. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/202>
2. Zlyden I. M. Metodichni pidkhody do otsinky konkurentospromozhnosti pidpryemstva. *Ekonomika : problemy teorii i praktyky* : Zb. nauk. prats. Dnipro: DNU, 2014. Vyp. 213: T. I. S. 75–81.
3. Hretskiy R.L. Teoretychni pidkhody do vyznachennia pryrody i sutnosti konkurentsii. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. 2007. № 12. S. 35–38.
4. Kononenko R., Yatsun A. Formuvannia konkurentospromozhnosti ahrarnoho sektoru v umovakh yevrointehratsii. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Ekonomiczni nauky»*. 2023. № 5. S. 396–400. DOI: 10.31891/2307-5740-2023-322-5-63.9
5. Khaietska O. P. Konkurentospromozhnist ahrarnykh pidpryemstv v umovakh innovatsiinoho seredovyssha. *Biznes-navihator*. 2022. № 2. S. 101-107. DOI: 10.32847/business-navigator.69-15.
6. Iakymova N.S. Monitorynh povedinkovykh modelei subiektiv rynku pratsi v systemi informatsiino-analitychnoho zabezpechennia derzhavnoi polityky. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*. 2020. № 3 (39). S.278-287.
7. Kornichuk H. V. Monitorynh u systemi upravlinnia finansovym potentsialom pidpryemstva. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2018. № 13. S. 26-31.
8. Beridze T. M., Mezentseva N. M. Bazovi modeli monitorynhu v systemi stratehichnoho upravlinnia pidpryemstvom . *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2016. № 7. S. 50–54.
9. Roskladka N. O., Roskladka A. A., Pushkarova A. V. Systema monitorynhu kliuchovykh pokaznykiv efektyvnosti diialnosti pidpryemstva. *Efektyvna ekonomika*. 2019. №12. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.6
10. Zadorozhna, R. P. Kontrolinh yak kontseptsiiia upravlinnia finansovo-hospodarskoiu diialnistiu pidpryemstva. *Visnyk Kyivskoho instytutu biznesu i tekhnolohii*. 2010. № 1. S. 46–50.
11. Husieva I. Menedzhment i kontrolinh v systemi upravlinnia pidpryemstvom Teorii i praktyky upravlinnia. 2009. №3. S. 88-91
12. Smyrnova L.D. Mekhanizm hnuchkoho kontrolinhu v upravlinni vyrobnycho-hospodarskymy systemamy : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : spets. 08.00.04 «Ekonomiczna ta upravlinnia pidpryemstvamy». Zaporizhzhia, 2009. 24 s.
13. Demianenko T. I. Neobkhdnist vprovadzhennia systemy kontrolinhu na pidpryemstvakh Ukrainy. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu*. 2022. № 2(81) DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.2.18>

DEVELOPMENT OF A METHODOLOGICAL APPROACH TO ENSURING THE COMPETITIVENESS
OF AN ENTERPRISE THROUGH OPERATIONAL RESPONSE

NOSACH Nataliia
State Biotechnological University

This article is dedicated to the development of a methodological approach to ensuring the competitiveness of an enterprise through operational response. The aim of the research is to analyze, systematize, and summarize the existing theoretical foundations and improve the methodological support for the competitiveness of an enterprise through operational response. The article discusses the essence of enterprise competitiveness, approaches to ensuring the competitiveness of agro-industrial enterprises in the context of rapid market changes. The study presents an analysis of modern monitoring and controlling tools that enable effective management of production processes, timely identification of deviations, and making well-grounded management decisions. The study substantiates the importance of integrating monitoring systems and controlling systems to achieve the enterprise's strategic goals. A methodological approach to ensuring the competitiveness of an enterprise through operational response to changes in the external environment is proposed. Key aspects influencing the enterprise's ability to adapt to market conditions are identified, including strategic planning, innovation, customer orientation, effective resource management, adaptability, and organizational structure flexibility. The study highlights the role of innovative technologies, such as digitalization and business process automation, in improving enterprise management efficiency. The research also reveals the main advantages of using forecasting tools in decision-making. By modeling market development scenarios, enterprises are able not only to react to changes but also to anticipate them. In modern economic conditions and globalization, the speed and accuracy of decision-making become crucial factors for success. The approach proposed in this article is focused on ensuring the long-term sustainability and development of agro-industrial enterprises. The use of monitoring and controlling systems, as well as innovative solutions, aims at optimizing resources, reducing costs, and increasing productivity. This allows enterprises to not only maintain competitive positions but also ensure their sustainable development in the face of high market dynamics.

Keywords: competitiveness, operational response, operational response systems, monitoring, controlling, adaptability, innovation.